

Rozliczenie dodatkowych kosztów realizacji inwestycji energetycznej

– odszkodowanie

Pomimo skrupulatnego przygotowania oferty na realizację inwestycji energetycznej, wielu wykonawców ponosi koszty nieujęte w kalkulacji wynagrodzenia, wynikające m.in. z konieczności wykonania robót dodatkowych lub zamiennych, realizacji kontraktu w czasie przedłużonym czy wzrostu cen materiałów budowlanych. W pewnych sytuacjach wykonawca będzie uprawniony do dochodzenia od zamawiającego zwrotu poniesionych kosztów dodatkowych tytułem odszkodowania, tj. na podstawie art. 471 i nast. Kodeksu Cywilnego¹. Kiedy i na jakich zasadach wykonawca będzie mógł żądać zapłaty w oparciu o ww. podstawę prawną?

Obowiązek zapłaty odszkodowania

Na podstawie art. 471 KC, wykonawca może domagać się od zamawiającego zwrotu kosztów dodatkowych poniesionych w związku z realizacją kontraktu tytułem odszkodowania, jeżeli w sprawie wystąpiły wszystkie poniższe okoliczności:

- zamawiający nie wykonał lub nienależycie wykonał swe zobowiązanie;
- wykonawca doznał szkody;
- powyższe przesłanki pozostają względem siebie w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym.

Dla przypisania zamawiającemu kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej konieczne jest aby, zamawiający nie wykonał lub nienależycie wykonał swój obowiązek wynikający z łączącej strony umowy albo z przepisu ustawy. Analizowany przepis nie wymaga, by naruszenie zobowiązania przez zamawiającego miało charakter rażący albo dotyczyło konkretnych,

¹ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (tj. Dz.U. z 2020 poz. 1740; dalej „**KC**”);

np. podstawowych, obowiązków spoczywających na zamawiającym – do pociągnięcia zamawiającego do odpowiedzialności odszkodowawczej wystarczy, aby ten dopuścił się naruszenia jakiegokolwiek ze swych zobowiązań, nawet w sposób nieznaczny.

Przykładem obowiązku, którego naruszenie często skutkuje uwzględnieniem powództw wykonawców o zapłatę przez zamawiających poniesionych kosztów dodatkowych realizacji inwestycji, jest nienależyte przygotowanie dokumentacji projektowej, w oparciu o którą wykonawca opracował ofertę i zdefiniował zakres koniecznych do wykonania prac². Znaczenie powyższego obowiązku jest szczególnie akcentowane w inwestycjach realizowanych w oparciu o przepisy ustawy Prawo Zamówień Publicznych³. Na zamawiającym publicznym spoczywa bowiem ustawowy obowiązek opracowania przedmiotu zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, a wszelkie wątpliwości co do wynikającego z niego zakresu prac są kwalifikowane – zgodnie z zasadą *in dubio contra proferentem* – na niekorzyść zamawiającego publicznego. Zamawiający może również zostać pociągnięty do odpowiedzialności odszkodowawczej wobec wykonawcy z powodu nieterminowego wydania wykonawcy placu budowy, którego skutkiem jest konieczność późniejszego rozpoczęcia oraz zakończenia prac, wiążąca się z poniesieniem kosztów pozostawania w gotowości do wykonywania robót w okresie przestoju oraz kosztów przedłużenia⁴. W orzecznictwie sądów powszechnych podkreślono także, że źródłem odpowiedzialności odszkodowawczej zamawiającego wobec wykonawcy może być również naruszenie obowiązku współdziałania, do którego dochodzi np. wówczas, gdy zamawiający postępuje wobec wykonawcy niełojalnie i opieszale, wstrzymując procesy decyzyjne, narażając go na poniesienie dodatkowych i zbędnych kosztów realizacji kontraktu⁵.

Reżim odpowiedzialności odszkodowawczej umożliwi wykonawcy uzyskanie zwrotu kosztów dodatkowych realizacji inwestycji w pełnym zakresie doznanej szkody, tj. zarówno w zakresie szkody rzeczywistej (*damnum emergens*), jak i utraconych korzyści (*lucrum cessans*). W świetle art. 471 w zw. z art. 361 KC, pociągnięcie zamawiającego do kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej będzie możliwe wówczas, gdy wystąpienie szkody w postaci poniesienia dodatkowych kosztów realizacji kontraktu będzie normalnym następstwem naruszenia przez zamawiającego jego zobowiązań (adekwatny związek przyczynowo-skutkowy).

² Por. np. wyrok SN z 28.02.2013 r., sygn. akt III CSK 70/12;

³ Ustawa z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2019; „PZP”);

⁴ Por. wyrok SN z 28.02.2013 r., sygn. akt III CSK 70/12;

⁵ Por. wyrok SA w Łodzi z 27.05.2019 r., sygn. akt. I AGa 38/18.

Możliwa odmienna regulacja umowna

Przed podjęciem próby sądowego uzyskania odszkodowania od zamawiającego, wykonawca powinien zweryfikować umowę pod kątem ewentualnie w niej zawartych modyfikacji zasad odpowiedzialności stron. Działając na podstawie i w granicach art. 473 KC, strony umowy mogą bowiem odmiennie uregulować zasady ponoszenia kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej, zarówno poprzez jej rozszerzenie, jak i ograniczenie. W szczególności, możliwe są modyfikacje polegające na wyraźnym określeniu katalogu zdarzeń skutkujących odpowiedzialnością odszkodowawczą oraz zakresu szkody, za którą strona naruszająca umowę będzie odpowiadała. Należy jednak pamiętać, że strony umowy nie mogą wyłączyć swej odpowiedzialności za szkodę powstałą wskutek zdarzeń zawnionych umyślnie. Często modyfikacją odpowiedzialności stosowaną przez zamawiających w sektorze energetycznym jest ograniczenie katalogu zdarzeń skutkujących ich odpowiedzialnością wobec wykonawcy oraz zawężenie rozmiaru szkody, której naprawienia może żądać wykonawca poprzez jej limitowanie wyłącznie do straty rzeczywistej (*damnum emergens*).

Obowiązek dokumentowania stanu faktycznego

Każdy wykonawca realizujący kontrakty na wykonanie inwestycji energetycznej powinien pamiętać, że w przypadku sporu sądowego z zamawiającym, podstawowe znaczenie dowodowe w sprawie będzie miał dowód z dokumentu⁶. Z tego względu, wykonawca powinien dokumentować wszelkie działania podejmowane wobec zamawiającego oraz pisemnie potwierdzać poczynione przez strony ustalenia dotyczące realizacji umowy. Należy przy tym mieć na uwadze, że zgodnie z art. 773 KC, dokumentem jest każdy nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Tym samym, dokumentem będzie nie tylko oficjalne pismo skierowane do wykonawcy przez zamawiającego, ale także email czy wiadomość sms.

Jeżeli przyczyną poniesienia przez wykonawcę dodatkowych kosztów realizacji inwestycji nie było nienależyte wykonanie zobowiązania przez zamawiającego, ewentualnie umowa zawarta pomiędzy zamawiającym a wykonawcą wyklucza odpowiedzialność zamawiającego za zdarzenie będące podstawą powstania po stronie wykonawcy dodatkowych kosztów realizacji umowy, czy też niekorzystnie zawęży zakres należnego wykonawcy odszkodowania, wykonawca może dochodzić dodatkowej płatności od zamawiającego w oparciu o przepisy

⁶ Por. art. 458¹¹ ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575);

regulujące podwyższenie należnego mu wynagrodzenia, ewentualnie dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia, regulujące obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia.

Więcej informacji na temat podwyższenia wynagrodzenia należnego wykonawcy inwestycji energetycznej w związku z poniesieniem kosztów dodatkowych realizacji znajduje się w artykule pod tytułem [„Rozliczenie dodatkowych kosztów realizacji inwestycji energetycznej – podwyższenie umówionego wynagrodzenia”](#). Zagadnienie dotyczące dochodzenia zapłaty na podstawie przepisów regulujących bezpodstawne wzbogacenie zostanie omówione w kolejnym artykule dotyczącym rozliczenia dodatkowych kosztów realizacji inwestycji energetycznej.

Kontakt :

W przypadku dodatkowych pytań zachęcamy do bezpośredniego kontaktu z naszymi ekspertami.



Andrzej Sokołowski

Radca Prawny
Partner

andrzej.sokolowski@jdp-law.pl



Magdalena Nasiłowska

Radca Prawny
Associate

magdalena.nasilowska@jdp-law.pl

Wszelkie informacje zawarte w niniejszym newsletterze są dostępne nieodpłatnie. Publikacja nie ma charakteru reklamowego i służy wyłącznie celom informacyjnym. Żadnej z informacji zawartych w niniejszym materiale nie należy traktować jako porady prawnej ani ofert handlowej, w tym w rozumieniu art. 66 § 1 Kodeksu cywilnego. JDP DRAPAŁA & PARTNERS Sp. j. niniejszym wyłącza swoją odpowiedzialność tytułem jakichkolwiek roszczeń, strat, żądań lub szkód wynikających lub związanych z korzystaniem z informacji, treści lub materiałów zawartych w newsletterze.